

YEDİ ÖZGÜRLÜKÇÜYLE KÜBİZM

Yayıma Hazırlayan: Onur Ataç

GENÇ DESTEK: 53
SANAT: 1

YEDİ ÖZGÜRLÜKÇÜYLE KÜBİZM

Yayıma Hazırlayan: Onur Ataç

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Özlem Esmergül

Editör: Özlem Esmergül

Son Okuma: Devrim Yalkut

Kapak Tasarım: İlknur Muştı

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Genç Destek: Şubat 2021
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-110-6

© Genç Destek

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekyayinlari.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Genç Destek, Destek Yayınları'nın tescilli markasıdır.

YEDİ ÖZGÜRLÜKÇÜYLE KÜBİZM

“HER YARATICI HAREKET,
ÖNCESİNDE BİR YIKIMLA BAŞLAR.”
PABLO PICASSO

Yayıma Hazırlayan: Onur Ataç

“

HER
YARATICI
HAREKET,
ÖNCESİNDE
BİR
YIKIMLA
BAŞLAR.

”

– Pablo Picasso

Müjdeler olsun Kübizm geliyor!

1870-1910 arasındaki kırk yılda, Batı toplumu önceki dört yüz yıldan daha fazla teknolojik ilerlemeye tanık oldu. Bu dönemde fotoğraf, sinematografi, ses kayıt cihazları, telefon, otomobil ve uçak gibi icatlar yeni bir çağın şafağını müjdeledi.

Hayırlı olsun!

Kübizm doğuyor.

Ancak bu dönemdeki icatlar ilerleyen yıllarda yedi harika sanatçı olarak bilinecek kişiler için bir soruna da işaret ediyordu.

Pablo Picasso, Georges Braque, Fernand Léger, Juan Gris, Robert Delaunay, Sonia Delaunay ve Jacques Lipchitz...

Evet!

Yedi aykırı beyin, yedi özgürlükçü, yedi sanatçı, yedi deha...

Hepsinin aklında tek bir şey vardı!

O da dört asırdır sanata hizmet eden yorgun ancak herkes tarafından güvenilip, kabul edilen gelenekleri kullanarak çağın modernliğini sanat eserlerine nasıl yansıtacaklarıydı.

Çünkü o zamana dek, gerçekçilik ve gelenekselliği önemseyen sanatçılar için sahneleri gerçekte göründükleri gibi tek bir bakış açısıyla göstermek yeterliydi, fakat bu yedi sanatçı için artık gerçeği olduğu haliyle göstermenin yeterli sayılmayacağı gayet aşikârdı.

Ne de olsa fotoğraf, çağı belgeleme aracı olarak resmin yerini almaya başlamıştı ve sanatçılar için yeni teknolojilerin arabalarını, uçaklarını ve görüntülerini resmetmek tam olarak zor olmayacaktı.

Bu düşünceyle hareketin başını çekecek olan Pablo Picasso, geleceğin fotoğrafçılığı ve videografisi arasında kalan ressamalara eğer hayatta kalmak istiyorlarsa resmin yeniden icat edilmesi gerektiğini söyledi.

Böylelikle bu yedi harika sanatçı öncekilerden daha radikal bir yaklaşıma ihtiyaç duydu. Bir şeyler yapmaları gerekiyordu ve bugüne kadar denenmemiş, akıllara bile gelmemiş, o zamana kadar Batı sanatında kendine yer bulamamış yeni şeyler arayacaklardı.

Tıpkı teknolojinin iletişim ve seyahatin sınırlarını genişletmesi gibi sanatın olanaklarını genişletecek *yeni bir bakış açısı...*

Ama ne?

Nasıl?

Böylelikle geometriyi ve perspektiflerin yeniden tanımlanmasını keşfettiler. Nesneleri farklı bir bakış açısıyla açığa çıkarmaya çalıştılar ve sadece gözlerin onları nasıl algıladığını değil, zihinde de nasıl algılandığına odaklandılar.

Bu yedi harika sanatçının eserlerini gören eleştirmenler ise bunların yaptıkları sanat değil olsa olsa küçük tuhaf küpler diyerek onları ve yaptıklarını küçümsediler. Ancak kendileri ve yaptıkları hakkında ne söylenirse söylensin asla pes etmeyerek, Batı sanatının yorgun geleneklerini yeniden canlandırmak için eserler üretmeye devam ettiler.

Her ne olursa olsun İtalyan Rönesans'ından beri kural olan perspektif gibi geleneksel temsil biçimlerine meydan okumaya devam edeceklerdi. Modern çağı yansıtan yeni bir görme biçimi geliştirmek için geçmişi ve onu savunanları karşılarına almaktan çekinmeyeceklerdi.

Çünkü yaptıklarını bir ifade özgürlüğü ve özgürlük sanatı olarak da görüyorlardı.

Zamanla kendilerini ve eserlerini kabul ettirerek, bu yeni görme biçimine, modern sanatın ilk soyut stili olan “Kübizm” denilmesini sağlayacaklardı.

Yaptıkları gerçek bir devrimdi.

Eserleriyle Avrupa resim geleneğinden bir kopuşu temsil ediyorlardı ve bugün hâlâ yeni sanatın gerçek bir manifestosu olarak kabul görüyor, takdir ediliyor ve geçerliliğini yitirmiyorlar.

Okuyacağınız bu yedi özgürlükçü sanatçı, denemekten çekinmemiş, başarısız olmaktan korkmamış, yapılamaz denileni yapmış, kabul ettirmiş ve başararak sanata yeni bir bakış açısı kazandırmış, unutulamazlara karışmışlardır.

Yeni şeyler denemek isteyenlere umut olması dileğiyle...

“

SANATTA
GERÇEKLİĞE
BİR ÇELME
TAKMADAN
ETKİ ELDE
EDİLMEZ.

”

– George Braque

-|-

**“İlham hep vardır.
Ama bunu çalışarak bulmak zorundasın.”**

— Pablo Picasso

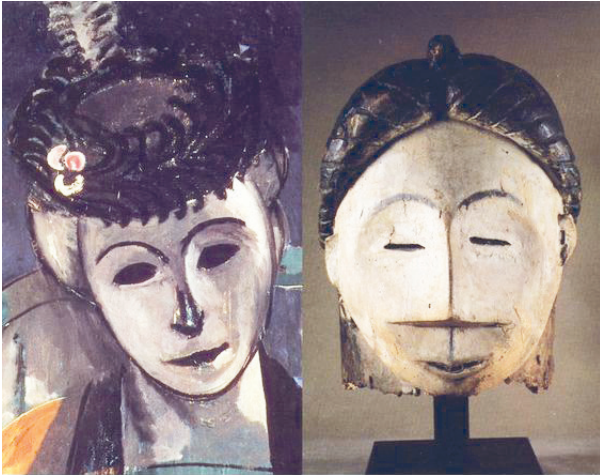
1900’lerin başlarında Paris basınında Afrika krallığı hakkında çeşitli egzotik hikâyeler yayımlanmaktaydı. Basında yer alan bu abartılı vahşet ve yamyamlık hikâyeleri, Fransızlar tarafından giderek daha fazla işgal ettikleri topraklar için bir hayranlık uyandırmaktaydı.

Fransız sömürgeleri Afrika boyunca genişlerken, Fransızlar kültür hakkında daha fazla şey öğreniyor, o toprakların güzelliğini ve sanatını keşfediyorlardı. Henüz sanat eseri olarak anılmayan birçok Afrika eseri, Musée d’Ethnographie du Trocadéro gibi Paris müzelerine gönderildi.

Müzeler paha biçilmez Afrika eserleriyle dolmaya başlarken, ağaçtan oyulmuş küçük Afrika heykelticikleri, Afrika sanatının modern sanat üzerindeki etkisine yardımcı olacaktı. Kongo’nun Vili halkı, oyulmuş figürü yarattı ve Henri Matisse ile Pablo Picasso gibi efsanevi sanatçıların dikkatini çekti. Parçaların ilkel

olmasına rağmen, soyutlamasındaki karışıklıklar onlar için bir ilham noktası olarak hemen kendisini belli etti.

Fransız sanatçı Henri Matisse, birçok farklı kültürün eserini etkilemesine izin vererek yoğun bir şekilde seyahat etti. 1906'da Cezayir'e gitti ve Afrika sanatını gördükten sonra ona âşık oldu. Afrika sanatı, Afrika maskelelerinde ve kumaşlarında görülen stillerin ve tekniklerin çoğunu uyguladığı için çalışmalarının önemli bir kısmını şekillendirmeye başladı. Aynı yıl Matisse, ömür boyu arkadaşısı ve rakibi olacak İspanyol sanatçı Picasso ile tanıştı.

Solda: Matisse'in, *Madame Matisse* isimli tuval üzerine yağlıboya tablosu (1913).

Sağda: Shira Punu'nun *Maske'si* (Gabon)

Bugüne kadar, Matisse'in en dikkate değer eserlerinden bazıları Afrika sanatının estetik etkisine dair kanıtlara sahiptir.

Özellikle, *Madam Matisse*'teki kaşların kavsı ve ağzın yukarı doğru olan kıvrımı, Shira Punu'nun *Maske*'sindeki bu unsurları yansıtıyor gibi görünüyor. Afrika etkisini tasvir eden bir diğer önemli örnek, Matisse'in 1942 tarihli mavi bir masadaki *Kırmızı İç Natürmort*'udur. Parçada görülen cesur geometrik desen, Kongo'nun Kuba halkının Afrika el dokuması bir kumaşı olan Kuba kumaşına benzer.

Afrika sanatı genellikle soyut, abartılı, dramatik ve stilize olarak tanımlanmıştır. Bununla birlikte, tüm bu biçimsel özellikler Kübizm hareketinin sanat eserlerine de atfedilmiştir.

Bu yeni yaklaşımın öncüleri, Afrika maskeleriyle ilk karşılaşmalarından oldukça etkilenen Pablo Picasso ve Georges Braque idi. Afrika sanatının yoğun ifadesinin, yapısal netliğinin ve basitleştirilmiş formlarının etkisi, bu sanatçılara üst üste binen düzlemlerle dolu parçalı geometrik kompozisyonlar yaratma konusunda ilham verdi.

Afrikanlı sanatçılar geleneksel maskeler, heykeller ve plaklar oluşturmak için genellikle ahşap, fildişi ve metal kullanıyorlardı. Bu malzemelerin işlenebilirliği kaba oymalara ve yuvarlak yüzlü heykellere yol açtı.

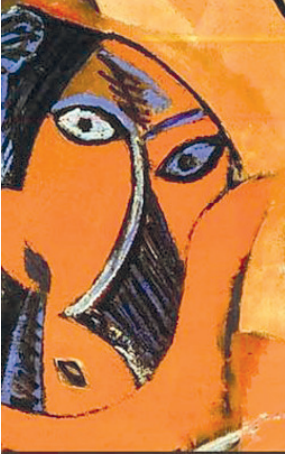
Kübizm'e ilham veren yolda, 1905 yılında sanatçı Maurice de Vlaminck'in Fildişi Sahili'nden beyaz bir Afrika maskesini Paris stüdyosunda sergilemek üzere André Derain'e satması da etkili olur. Henri Matisse ve Picasso o yıl Derain'i ziyaret ederler ve maskenin "ihtişamı ve ilkelliği" karşısında şaşkına dönerler.

Afrika sanatının "keşfi" Picasso'da yeni akıma dair tepkimeyi artıran bir etkiye sahip olmuştu.

O zamanlar 24 yaşında olan Picasso, Paris'teki Musée d'Ethnographie du Trocadéro'daki Afrika

maskeleri ve heykeller odasını ziyaret etti ve bu onu hevesli bir koleksiyonere dönüştürerek kariyerinin sonraki yıllarında ilham vermeye devam etti.

Palais du Trocadéro'daki etnografya müzesinde Afrika'yı keşfederken gerçekten bir "aydınlanma" yaşadı ve sanatını daha da ileriye taşıdı. Picasso, özellikle geleneksel Afrika maskeleri ve heykellerinden güçlü bir şekilde etkilenmişti.

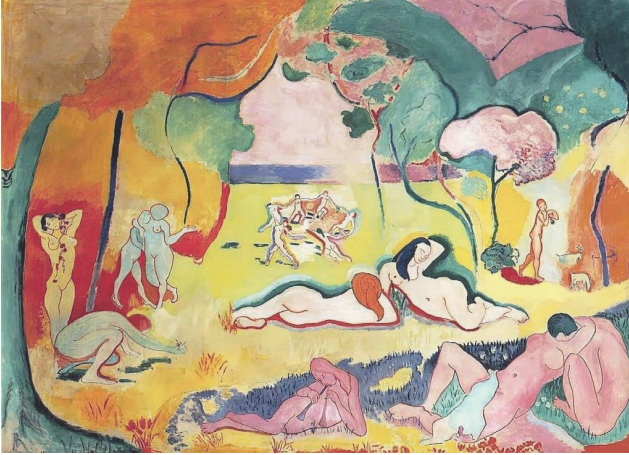

Solda: Pablo Picasso'nun tuval üzerine yağlıboya çalışması.

Sağda: Afrika kabile maskesi

Pablo Picasso, Henri Matisse'in *Le bonheur de vivre* (Yaşama Sevinci) adlı tablosuna aşamalı bir tepki

olarak 1907'de *Les Demoiselles d'Avignon*'u (Avignonlu Kadınlar) resmetmiştir.

Yaşama Sevinci

Resim Kübist hareketin ilk eserlerinden birini temsil eder. Büyük yağlıboya tablo ve Afrika maskelerinin unsurlarıyla donatılmış beş çıplak kadını tasvir ederken, kadın bedenlerinin geometrik formlara dayandığı da dikkat çeker.

Les Femmes d'Alger (O. K.), Picasso'nun Afrika döneminin en önemli eserlerinden biridir ve Kübizm unsurlarını göstermektedir: Açık renkler, klasik gele-nekten bir kopuş ve aynı konunun farklı perspektifleri, hepsi bir arada bulunmaktadır.

Picasso, *Les Femmes d'Alger*'u tamamladıktan sonra birçok arkadaşı bunu anlaşılmaz buldu. Matisse onun bu kaba bakış açısını küçümsedi, Braque onu “ateş püskürtmek için gazyağı içmek” olarak nitelendirdi. Sadece patronu ve arkadaşı Gertrude Stein, “Her şaheser, bir doz çirkinlikle dünyaya gelir. İçerik, sanatçısının yeni bir şey söyleme mücadelesinin bir işareti” dedi.

Avignonlu Kadınlar